

R. P. Thomæ Tamburini Ë Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. Adulterij poenæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

non est. An quando conjugatus cum conjugata) & idem
 dicitur, quando profectus, seu Sacerdos cum profecta
 dicitur, explicandum sit status viri, & quae An satis sit dice-
 re, Commisit adulterium sacrilegium, &c.

1. Dico non esse satis; sed adulterium, vel sacrile-
 gium parte utriusque esse perpetratum, forte neces-
 sario explicandum. Ita de Lugo *disp. 16. de pen. sect. 5.*
 Ratio est, quia tunc duo sunt commissa pecca-
 ta, &c. Ita Sanch. *de matr. d. 18. num. 4. Azor. tom. 3.*
 Ratio est, quia in his semper injuria fit

De delectatione morosa conjugati, vide *infra*, l. 10. c. 3.
 Superest hic, tanquam in suo loco, querere, An
 qui sponsam habet de futuro, id explicare debeat, si con-
 jugatam peccet? Respondeo. De hac re dixi pau-
 lo superius, cap. 1. §. 2. num. 9.

§. II. Additio.

Sodomia Conjugati.

Dixi §. precedenti, n. 3. sodomiam cum propria
 conjugata esse item adulterium; unde sequitur,
 peccatum esse in confessione declarandum. Quidquid di-
 citur Sanch. & alios, Machadus apud Dian. p. 5. ar. 12.
 non est hoc emergit difficultas: An satis sit ejus-
 modi scelus sic perscrutari: Peccavi contra naturam cum
 conjugata: Respondeo, non esse satis; addendum enim
 necessarium est, eam conjugatam fuisse propriam. Ita Sanch.
 l. 9. de matr. disp. 18. num. 4. & 5. Pontius apud Castr.
 l. 1. de matr. p. 4. §. 3. num. 17. Bossius p. 3. mor. l. 1.
 in 2. §. 11. num. 32. Ratio est, quia scelus explicetur
 peccatum, quod non commisisti: per illa enim verba:
 Peccavi contra naturam cum conjugata, significatur, quod
 contra naturam peccasti per te sit. Dices: Addat peni-
 tentem se cum conjugata peccasse. Viro consentiente. Res-
 pondeo: sic significabitur, injuriam factam esse contra
 propriam penitentis uxorem; quasi verò penitens
 abusus fuerit uxore alterius, non vero uxore sua. Replicas:
 Addat se cum conjugata peccasse, propria ipsius peni-
 tentis uxore consentiente. Respondeo: sic imputaretur
 propria uxori peccatum, quod non commisisti; nempe
 cum cooperatam esse cum peccato uxoris alterius Viri;
 quae Vxor alterius, per hæc verba, significatur. Sodomiam
 esse peccatum.

2. Obijcis. Dicendo: Peccavi contra naturam cum mea
 conjugata, notam infamiam apud Cōfessionem in tuto ejdem
 Conjugati. Respondeo: de hac re dictum est univèrsim
 in *Met. Conf. l. 2. c. 9. §. 2.*

§. III. Adulterij Pœna.

Nulla pœna spiritalis, qualis est excommunica-
 tio, irregularitas, &c. ex adulterio, saltem ipso fa-
 cto, incurritur. Temporales autem sunt quinque. Prima,
 ut dos, & donata propter nuptias amittantur. Secun-
 da, ut amittatur ius petendi debitum conjugale. Tertia,
 ut incuratur aliquando obligatio restitutionis. Quarta
 notat à Iudice infligenda adulteræ, non autem adulte-
 ro. Quinta, ut propter ipsum adulterium possit fieri
 divorcium. De hac quinta, in tractatu de Matrimonio,
 Quarta pertinet ad Iudices externos; De tertia & secun-
 da, hic nostrum erit nonnulla delibare. Denique prima,
 quæ nobis pertinet item ad eosdem Iudices; quæ tamen
 de illa nobis videbuntur necessaria, non prætermitte-
 mus.

1. Primò ergo, licet adultera Vxor amittat dotem

(non verò in iure in communi paraphernalia, ex Sylv. v.
Adulterium, q. 6. lege Sanch. l. 10. de Matr. disp. 8. num. 10.
 qui notat aliud ex iure Regni Castellæ. Jeamque Vir lu-
 cretur post sententiam) nam ante sententiam solum po-
 test eam retinere, si forte ejus habet possessionem; non
 verò ab Vxore possidente eripere) ante tamen, si Vir;
 adulterante Vxore, & ipse adulteretur, non amittit do-
 tem Vxor. Sic Covar. in 4. Decret. p. 2. cap. 7. §. 6. num. 2.
 Menoch lib. 2. de arb. casu 287. afferentes lura; quia, ut
 habet textus, l. viro, ff. sol. matr. Paria delicta mutua com-
 pensatione dissolvuntur.

2. Hinc fit, ut vir occultè adulter non possit in con-
 scientia vxorem publicè adulteram accusare civiliter, &
 dotem acquirere; quod si acquirat, tenetur in conscientia
 restituere: Ratio est, quam tangit Sylvester. v. *Dos* q. 15.
 quia leges disponunt applicare dotem Viro, non quidem
 adultero, sed innocenti.

3. Quia si post dotem ipsi applicatam à Iudice, vir
 adulteretur? Respondeo, tunc non teneri eam Vxori resti-
 tuere, saltem ante sententiam Iudicis; quia ex una parte
 eam jam fecerat suam, & ex alia, hæc est pœna, &c.

Dixi (accusare civiliter) nam criminaliter, hoc est, ad
 damnandam adulteram, cuius morte potest: Ita Sanch.
 l. 10. de matr. disp. 8. n. 33. quidquid alij ibidem contra di-
 cant, quia, quoad criminalia sunt impares vxor, & vir in
 hoc delicto: vxori enim sub pœna mortis, non autem
 Viro adulterium prohibetur. De pœnis adulterij, præter
 citatos, vide Azor p. 3. l. 3. c. 8.

5. Secundò, Adulter amittit per leges jus exigendi
 debitum conjugale ab Vxore, unde sequi videtur peccare
 adulterum, si suæ Conjugi conjugatur; quia sine iure
 conjugitur. Lege Nau. in *summa* c. 22. n. 23. Dico tamen
 cum Soto in 4. disp. 16. q. 2. ar. 6. id non sequi; quia hæc
 est pœna, ad quam incurrendam requiritur accusatio par-
 tis, & sententia Iudicis, adde Conjugem innocentem,
 quando fortè scit adulterium sui Conjugis, posse remitte-
 re injuriæ sibi factam, & sic innocentis non jus offendit;
 quia volenti, & consentienti nulla fit injuria. Lege
 Sanchez, l. 10. de matr. disp. 13. præsertim à n. 10. qui opti-
 mè declarat, quando esset scandalum retinere apud se
 Conjugem adulteram; quid faciendum innocenti ne vi-
 deatur cooperari cum adulterio.

6. Tertiò, Conjug innocens potest negare debitum
 adultero, quia nimirum frangenti fidem, fides non debe-
 tur: debet autem esse certus Conjug, saltem per vehe-
 mentem suspicionem, de adulterio, si enim dubiæ, vel
 etiam probabiles essent conjecturæ, negare debitum non
 posset; quia nemo est spoliandus iure, quod possidet, pro-
 pter dubium, vel probabilitatem, ut latè diximus, l. 1. in
 decal. c. 3. n. §. 6.

Dixi (Conjug innocens) nam si & ipse adulter sit;
 negare debitum licet nequit; quia jam injuriæ adulte-
 ri compensata invicem sunt.

7. Quoniam verò conjug innocens potest, si velit, in-
 juriam sibi factam remittere, & reddere debitum Con-
 jugi adultero, ut modo dictum est; queruntur duo: Pri-
 mò; An sufficiat remittere mente, atque adeò nihil
 sciente Conjug adultero de tali remissione? Secundò,
 an si semel innocens remisit, possit in posterum negare
 debitum, ex vi adulterij, non quidem novi, tunc
 enim posset sine controversia; sed ejus, quod remis-
 sum est?

Respondeo ad primum, sufficere. Ita Sanch. lib. 10. de
 matr. c. 14. n. 2. quia ejusmodi remissio non est donatio, vel
 similis contractus, ad quorum valorem requiritur accep-
 tatio; sed est veluti cessio quædam iuris, ad quam sufficit
 ipsa mera renuntiatio; hac enim posita, statim, sagittæ
 instar, jus competit cessionario: sicuti renuntiata hære-
 ditate, statim sine alia acceptatione competit substituto
 hæreditas: sic ergo, facta remissione à Conjug inno-
 cente, statim adultero competit ius petendi, quod erat
 per illam injuriam adulterij impeditum.

Respondeo ad secundum, non posse deinde negare
 debitum, nec accusare adulterum. Ita idem *ibid.* n. 1. Ratio
 est,

est quia injuria semel remissa, reviviscere nequit, & jus negandi, &c.

8. Porro hæc remissio duobus exhiberi potest modis: Primò verbis: Secundò factis, quod secundum sit, quando spontè & nulla necessitate exigente, innocens sciens adulterium alterius, copulam reddat, vel per se, vel ridentem confabulatur, & similia amoris indicia exhibet cum adultero. Spontè, inquam, si nim vi, vel levi etiam metu hæc præstat; non est æquum, ex Sanch. l. 10. c. 14. n. 15, innocentem privari suo acquisito jure, & sibi præjudicare: cum nemo in necessariis præsumatur liberalis. l. rem legatam ff. de admittendo legat.

9. Ex hoc autem alia enascitur controversia: Si enim Innocens det signa illa amoris, vel copulam reddat, petatque; statimne intelligitur verè remittere, atque adeò non posse amplius in conscientia negare debitum, vel accusare? Dico (in conscientia: scio enim cum Sanch. l. 10. d. 14. n. 6. in foro externo ea signa haberi per omnia, & da remissione, & consequenter, illis exhibitis, repelli à iudicibus accusationem.

10. Respondeo: triplici modo se gerere potest Innocens, tunc ea signa sponte exhibet, & sciens: Primò, animo verò remittendi. Secundò, animo nullo modo remittendi. Tertiò, abstrahendi ab utroque, hoc est, exhibet quidem illa, sed nec habendo animum expressum remittendi, nec animum non remittendi: Si primo modo, jam scientià negare debitum, vel accusare: quia jam remissio injuriæ satis, superque facta est, quæ, ut modò diximus, nunquam reviviscit.

11. Si secundo modo: Cum tunc verè innocens non remittat, remanebit in suo jure, atque adeò negandi debitum, & accusandi. Ita Sanch. l. 10. de matrim. d. 14. n. 2. 1. Dices at qui fide promittit, obligatur ad damna secuta ex fitione; ergo & qui fide remittit. Respondeo, ex hac fide remissione nullum damnum adulter patietur; solum enim reddere copulam debet, & pati illa amoris signa, quæ hominum existimatione damna non sunt.

12. Si denique tertio modo se gerat læsus Coniux, putat Sanchez, ibid. circa fin. cum non possit negare debitum, vel accusare; quia ea signa amoris tam voluntariè, suscepta, sunt vera remissio. Nec est eadem ratio (inquit) de professione Religiosa, quæ requirit actum positivum profitendi: quare si fiat animo simili negativo, seu præcipientem, non est valida; non est, inquit, eadem ratio. Primò, quia ad professionem requirit expressissima quædam voluntas profitendi, cum sit susceptio novi status. Secundò, quia illa amoris signa majorem habent connexionem cum reconciliatione, quam ipsum exercitium actum professorum habeat cum ipsa vera professione. Hæc Sanchez; quæ tu sapiens Lector, expende; ergo expeditam disparitatem nondum intropicio.

§. IV. De restitutione damnorum ex adulterio.

1. Cæsar locuples juvenis suscepit filium ex Maria uxore Pompeij paribus fortunis ornat; quem ratus Pompeius suum esse primogenitum alvit per multos annos: & tandem contulit ejdem Majoratum, post hæbitum vero primogenito, quem non multis post annis cum eadem Maria legitime genuit. Ad quid ergo obligabimus Cæsarem, & Mariam adulteros, tanti damni causas? Si enim nullum damnum reale subsecutum fuisset ex adulterio, ad nullam pecuniæ restitutionem eos esse obligatos scimus omnes: prius de adultero, mox de adultera seorsim. Nec deerit interim resolutio de filio ipso jam grandiusculo, si forte sciat, se esse ex adulterio.

Adulteri obligatio.

2. Hac in re certum sit: Primò, si Maritus fortè adulterium sciens, exigat satisfactionem pecuniæ pro ipso adulterio; Adulterium posse renvere; quia id prohi-

bitum est l. transigere, ff. de transacionibus. Quod si adulter velit satisfacere in pecunia, potest tunc in conscientia illam retinere: quia hæc est satisfactio sine lenocinio, ut suppono, leges autem solius foro externo satisfactionem illam vetant, ne deus lenociniis.

3. Certum sit secundo, adulterum nisi certum sciat, si illam esse suam prolem, ad nihil obligari. Est, quia in dubio melior est conditio possidentis. Iam autem hæc in re certum moraliter censei debet, quia prudenter creditur, ut oppositum nullo modo videtur probabile. Ita Lessius lib. 2. c. 10. d. 6. n. 50. Sotus varr. Dicast. eisdem cit. lib. 2. tract. 2. de inf. d. 7. d. 1. num. 160.

4. Certum sit tertio, si adulter aliquo modo sciat, si adultera prolem suscepit supponeret Marito pro tenei in solidum, & ex æquo cum ipsa adultera, tam alimentis, tum de hæreditate. Ratio est manifesta, quia tunc adulter est per se primò causa damni continens, quando enim consilium est in consensu, & excommuni commodum, uterque tenetur æque primo pro rata defectu alterius singuli in solidum, hoc est, in totum. Lessius ibid. 5. d. 41.

5. Certum sit quarto, si adulter sit certus de sua prole, licet non suaserit suppositionem, teneri per se ad aliam (quæ hæc sint, superius, dixi lib. 5. cap. 3.) Ratio est, quia ipse est nunc verus Pater, & illi incumbit alimentum. Dico, per se: nam adesse suas interdum excusationes, ex quo dicendis à n. 9. colligitur. Superest igitur decernere de Majoratu, vel fideicommissum, vel etiam de parte hæreditatis, quam fortè aliquis similis spurius, legitime esset filius, acquirat.

6. Dico esse probabile, adulterum certò noscentem suam prolem, ac non procurantem, ut ea supponat pro legitima, non teneri ad restitutionem dictæ hæreditatis &c. probabile etiam esse, teneri. Ratio posset dici est, quia probabiliter censetur non pauci hunc adulterum esse causam directam, proximamque illius damni filiorum. Ita Sotus, Henriquez, Diana aliique recentiores. Apud de Lugo de inf. tom. 1. d. 13. sect. 2. num. 10. Dicast. l. mox cit.

Ratio prioris est, quia contrarium autumant alij contententes, hunc esse causam per accidens, indirectam, & remotam. Addunt, solitè Matrem esse causam proximam illius damni; dum adulter, nec suadet, nec procurat. Ita Lessius, Vasquez, Molina, Turrian. Rebellius, alique communiter apud eundem de Lugo, quos ipse sequitur. Hæc exemplum. Si Petrus, v. g. furetur à te totam suppellectilem, tu verò ad eam compensandam, fureris pecuniam à Tero. Tero non tenetur ad restitutionem pecunie, sed solum suppellectilis per ipsum ablata: ita adulter est quidem, reus adulterij, sed non furti, seu Majoratus, v. g. injustè collati filio spurio; hoc enim furtum sola adultera, occasione adulterij committere videtur. Vnde que opinio saltem propter bonos Authores, probabilis est: legatur, & Dicastillus lib. 2. de infirmitatibus, tract. 2. d. 2. d. 1. num. 165.

Obligatio Adultera.

7. Dico eam per se obligatam ad restitutionem omnium damnorum, per se filiis legitimis provenientium. Ita Lessius lib. 2. c. 10. d. 7. Vasq. Molin. Turrian. alique apud de Lugo d. 13. sect. 3. Ratio est, quia ipsa est immediata causa, cur Maritus, & filij legitimi credant illum esse verum filium, atque adeò eo damna patiantur.

Tenetur ergo juxta regulas universales, vel ex suo peculio moderatè expendendo, vel filium ad Religionem inducendo, vel simili quopiam modo procurare, ut quantum potest, damnum caveatur, vel reficiatur.

8. Dixi autem (per se provenientium) nam debet restituere veris filiis ea omnia, quæ ipsis tanquam suis debentur, tale est fideicommissum, majoratus, hæreditas Auj, Avunculi, Consanguineorum, si for è hæc collata